

Lesy ČR neměly žádnou strategii, jak na kůrovcovou kalamitu, píše kritická zpráva inspekce. Napadané stromy nekácely, nebo až když bylo pozdě

- **Martin Biben**

29. 11. 2018 17:26

Rozsáhlá kontrola, kterou Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) prováděla na sklonku roku 2017 v kůrovcem zasažených lesích na severní Moravě, skončila v červenci pro Lesy České republiky několikamilionovou pokutou. Hospodářským novinám se nyní podařilo získat více než šedesátistránkový protokol o akci, který je k státní firmě a jejímu přístupu vůči kalamitě mimořádně kritický. Záležitost bude mít proto s největší pravděpodobností příští týden dohru v Poslanecké sněmovně, kde chce pirátská strana prosadit o zprávě debatu.

"Kontrolovaná osoba zjevně nedodržovala včas a dostatečně základní zásadu v ochraně lesa před kůrovci, tj. soustavně vyhledávat kalamitními škůdci nakažené stromy, vyznačovat, evidovat je a zároveň provádět jejich včasnou a účinnou asanaci," stojí v textu podepsaném deseti kontrolory organizace, mezi nimi i vedoucím oddělení ochrany lesa ostravské pobočky ČIŽP Pavlem Džuberou.

Příčin, proč Lesy ČR, které obhospodařují více než polovinu všech lesních porostů v zemi, při kalamitě selhaly, vidí inspektoři hned několik.

Zásadní je systém, kdy státní firma drtivou většinu svých těžeb, včetně kalamitních, svěřuje externím těžebním firmám na základě dražeb. Takovou praxi hodnotí protokol jako pomalou a pro kalamitní situaci nevhodnou. "Než může personál Lesů ČR přistoupit k zadávání těžby kůrovci napadených stromů (a k zadání asanace jejich dříví), může zatím vývoj kůrovce trvat pět týdnů, ale i více," píše inspektoři. Znamená to, že než se při nepružném systému najímání externích těžařů začaly napadené smrky skutečně těžít, byl už kůrovec často z kmenů venku a napadal další, do té doby zdravý porost.

Zásadní výtkou je i neexistence kalamitního střediska přímo na severní Moravě, což státní lesníci zdůvodňovali pomocí, kterou do oblasti poslali ze čtyř českých lesních závodů v Židlochovicích, Boubíně, Konopišti a Kladské. Výpočet kontrolorů ale ukazuje, že výpomoc se podílela na celkové těžbě ve sledovaných lesních správách jen několika procenty. Lesy ČR přitom dál ve velkém těžily zdravé dříví i v oblastech,

odkud na Moravu přišla pomoc. "Kontrolovaná osoba prováděla v částech lesů, které spravuje, ve všech měsících let 2015, 2016 a 2017 vlastními zaměstnanci a technikou úmyslnou těžbu (zdravých stromů – pozn. red.), zatímco v jiných částech lesů neprováděla včas a dostatečně nahodilou těžbu, čímž umožnila kalamitním škůdcům dokončit vývoj a šířit se dále. Neplnila zákonnou povinnost dle paragrafu 33 odst. 1 lesního zákona," lze se dočíst v textu.

Inspektoři se pozastavují nad faktem, že státní firma ani v tak závažné situaci nepozastavila těžbu zdravých stromů, nepřesunula dělníky a techniku na sever Moravy a do Slezska a nesoustředila se na těžbu kalamitou zasažených stromů. Připomínají přitom příznivé hospodářské výsledky a každoroční miliardové zisky podniku. "Kontrolovaná osoba nevyužila včas ani dostatečně v měřítku České republiky mimořádně veliký potenciál pro přesun vlastních výrobních kapacit, pro posílení vlastního personálu pro těžbu stromů, pro mzdové náklady, pro pořízení vlastní techniky i zřízení kalamitního střediska."

Poslední, ale možná nejzásadnější výtkou inspektorů je chybějící strategie, jak se vlastně s kůrovcovou kalamitou účinně vypořádat. "Do roku 2017 neměla kontrolovaná osoba žádnou strategii pro řešení kalamitních situací. Teprve více než dva a půl roku po uplynutí termínu úkolu (2. čtvrtletí 2015) se takovou strategií chystala vytvořit," píše Džuberův tým.

Kvůli nezvládnuté kalamitě už letos v květnu bývalý ministr zemědělství Jiří Milek odvolal ředitele Lesů ČR Daniela Szóráda, na jehož místo na základě výběrového řízení na začátku září nastoupil bývalý ředitel Vojenských lesů a statků Josef Vojáček. Lesy ČR přitom i s novým vedením stále popírají, že by za rozšíření kůrovce mohly i ony, odmítají také vinu najímaných těžařů.

"Se zmiňovanými závěry inspekce zásadně nesouhlasíme. Odmítáme její postup i způsob vyhodnocení situace. Inspekce se vůbec nevypořádala s našimi námitkami, a proto se budeme bránit soudní cestou," uvedla tisková mluvčí Lesů ČR Eva Jouklová.

V zadávání prací externím dodavatelům podnik nevidí problém. "Postupujeme obdobně jako ostatní vlastníci a správci lesa v tuzemsku i zahraničí. Lesy ČR navíc, na rozdíl od ostatních vlastníků lesa, zastavily úmyslné těžby smrku a borovice v roce 2017 a 2018, toto opatření stále trvá," dodala. Podle mluvčí už tedy nyní státní firma

těží jen tzv. nahodilou těžbu, především kůrovcové dříví, ale z velké části také dříví z větrných kalamit. Faktem však je, že kalamita se plně rozvíjela i v předchozích letech.

Podnik nepřipouští žádné pochybení nejen u předchozího ředitele, ale ani například u tehdejšího šéfa odboru lesního hospodářství a ochrany přírody Ladislava Půlpána nebo vedoucího odboru vnitřního auditu Pavla Indry, který je nyní jedním z náměstků nového ředitele. Na otázku, jak vlastně postupoval vnitřní audit a kontrola pracovních postupů, vnitřních předpisů a lesního zákona, odpověděla mluvčí, že firma udělila řadě smluvních partnerů pokuty. Ty dosahovaly i několika milionů korun.

"Interní audit průběžně navrhoval opatření, například se zmenšily revíry, opakovaně se doznačují v lesích kůrovcové stromy. V případě porušení předpisů jsou postihy a sankce jasně a tvrdě dány smluvními podmínkami a pracovněprávní legislativou. Například za včasné nezpracování jednoho jediného stromu napadeného kůrovcem se uděluje pokuta 200 Kč a kontroluje se i objem kůrovcového dříví, asanace i jeho odvoz," napsala Jouklová.

Nesporné je, že třiapůlmilionovou pokutu nakonec dostaly od inspektorů i Lesy ČR. Dlouhodobým kritikům hospodaření Lesů ČR zejména z řad ekologů či akademické obce, kteří vesměs lesníkům vyčítali to samé, co konstatovala zpráva ČIŽP, se zdála příliš nízká. Zejména vzhledem k tomu, že firma loni vykázala zisk přes tři miliardy korun. Přesto byla jednou z nejvyšších, jakou úřad za poslední roky vyměřil. Například vloni činila nejvyšší penalizace dva miliony korun, předloni 6,5 milionu korun.

Vzhledem k ostrému tónu zprávy a závažnosti zjištění však bude mít případ nejspíš pokračování. Pirátská strana se chystá příští týden záležitost prosadit na jednání Poslanecké sněmovny. "Je to šokující. Co se v té zprávě píše, je opravdu neuvěřitelné. V úterý ve sněmovně vystoupím a požádám o zařazení bodu vyjádření ministrů zemědělství a životního prostředí ke kontrolní zprávě ČIŽP," uvedl poslanec pirátů Radek Holomčík.

<https://domaci.ihned.cz/c1-66365380-lesy-cr-nemely-zadnou-strategii-jak-na-kurovcovou-kalamitu-pise-kriticka-zprava-inspekce-napadane-stromy-nekacely-nebo-az-kdyz-bylo-pozde>